

regions.

Key words: region, socio-economic development, efficiency of development, the potential level of development, system.

УДК 332.012.3:339

ДОВГОСТРОКОВІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ НА ЗОВНІШНІХ РИНКАХ ТА ЇХ ЗАЛУЧЕННЯ В ЕКОНОМІКУ РЕГІОНУ

Бондаренко В.М., к.е.н., доцент
Вінницький національний аграрний університет

Показано роль довгострокових джерел фінансування на зовнішніх ринках, залучення їх в економіку регіону. Вказані потенційні джерела фінансування пріоритетних напрямків розвитку регіону.

Ключові слова: фінансування, економіка регіону, інвестиційно-інноваційні процеси, стратегія розвитку.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Стратегія розвитку економіки України на сучасному етапі орієнтована на перехід до інноваційної моделі, що обумовлено загальними тенденціями міжнародного економічного розвитку. Ефективне управління фінансовим забезпеченням системи інноваційного розвитку припускає не лише здійснення фінансової політики, яка б ґрунтувалася на нових концептуальних підходах, але і формування фінансової активності усіх суб'єктів ринку в забезпеченні її реалізації.

Інтерес до дослідження питань фінансування інноваційного розвитку очевидний.

Аналіз досліджень і публікацій. Вивченням цього питання займаються такі учені, як А.А. Пересада [1], О. Білоцеркивець, В.Дубровський [2], Ю.Л. Бажал [3], П. Т. Бубенко [4], Н.П. Мешко [5], І. Школа, А. Вдовиченко [6]. Дослідження показують, що фінансова система країни не володіє необхідним потенціалом, а для реалізації інноваційних проектів і програм потрібні значні інвестиційні ресурси, причому в економіці відчувається дефіцит довгострокових джерел фінансування [1, с. 254; 2, с. 10-16]. У роботах економістів досліджуються проблеми фінансового забезпечення впровадження інновацій на підприємствах [3, с. 142-145], у окремих регіонах [4, с. 165]. У контексті проблем регіонального фінансування науково-технічної сфери України головний акцент частенько ставиться на необхідності реалізації регіональних інноваційних програм і збільшенні фінансування за рахунок

джерел місцевого і державного бюджетів.

Мета дослідження. Проведені нами дослідження дозволили дійти висновку про необхідність вдосконалення управління інвестиційно-інноваційними процесами на усіх економічних рівнях, у тому числі і регіональному [5, с. 78]. Метою цього дослідження є визначення стратегічних пріоритетів розвитку регіону, які визначають його інноваційний потенціал; виявлення потенційних джерел фінансування регіональних програм і розробка заходів по залученню довгострокових джерел фінансування на зовнішніх ринках.

Виклад основного матеріалу дослідження із обґрунтуванням одержаних результатів. Для успішного управління регіоном важливе значення має наявність стратегічної програми розвитку, а також її фінансове забезпечення. Аналітичний огляд періодичних видань показує, що в кожній області України складені програми соціально-економічного розвитку на період від 3 до 5 років. Програма розвитку регіону (області) є комплексом стратегічних пріоритетів, кожен з яких має свою соціально-економічну значущість і потенційних учасників реалізації. У нашому дослідженні ми виділяємо три основні види стратегічних пріоритетів: галузеві, територіальні і соціальні (рис.1, блок 1).

Такий методологічний підхід до класифікації стратегічних пріоритетів обумовлений наступними причинами. По-перше, економічний потенціал регіону визначається потенціалом його суб'єктів ринку і значною мірою залежить від галузевої структури промислових підприємств. По-друге, прийняті державою основні напрями пріоритетного розвитку галузей повинні мати механізми реалізації у відповідних регіональних програмах. По-третє, реалізація тих або інших пріоритетів регіонального розвитку припускає певний круг учасників і обмежені фінансові ресурси.

Галузеві стратегічні пріоритети, будучи основними для розвитку регіону виділяють його серед безлічі інших територій, забезпечують економічний потенціал і конкурентоспроможність. Саме група пріоритетів визначає доміанти інноваційного розвитку регіону і чинники його конкурентного успіху в майбутньому, їх панування буде формувати інноваційний потенціал регіону.

Територіальні пріоритети розвитку, як правило, визначають комплекс завдань рішення яких має бути спрямоване на створення, розвиток інфраструктури регіону і його життєзабезпечення. Соціальні стратегічні пріоритети повинні включати стратегічні завдання по розвитку соціальної сфери і забезпеченню соціального захисту населення.

Приведена диференціація стратегічних пріоритетів має практичне значення у управлінні інноваційним розвитком регіону, оскільки дозволяє визначити потенційних учасників реалізації програм (рис. 1, блок 2) і можливі джерела фінансування (рис.1, блок 3). Як видно з рис. 1 інноваційний розвиток регіону залежить від напрямів діяльності великих підприємств, суб'єктів

дрібного і середнього бізнесу, науково-дослідних організацій.

У умовах, що склалися, для реалізації довгострокових, масштабних програм інноваційного розвитку потенційними джерелами виступають: власний капітал підприємств, інвестиції, кредити банків, фінансування з місцевого і державного бюджетів, причому найбільший доступ до джерел фінансування на внутрішньому ринку мають великі підприємства (рис.1, блок 3).

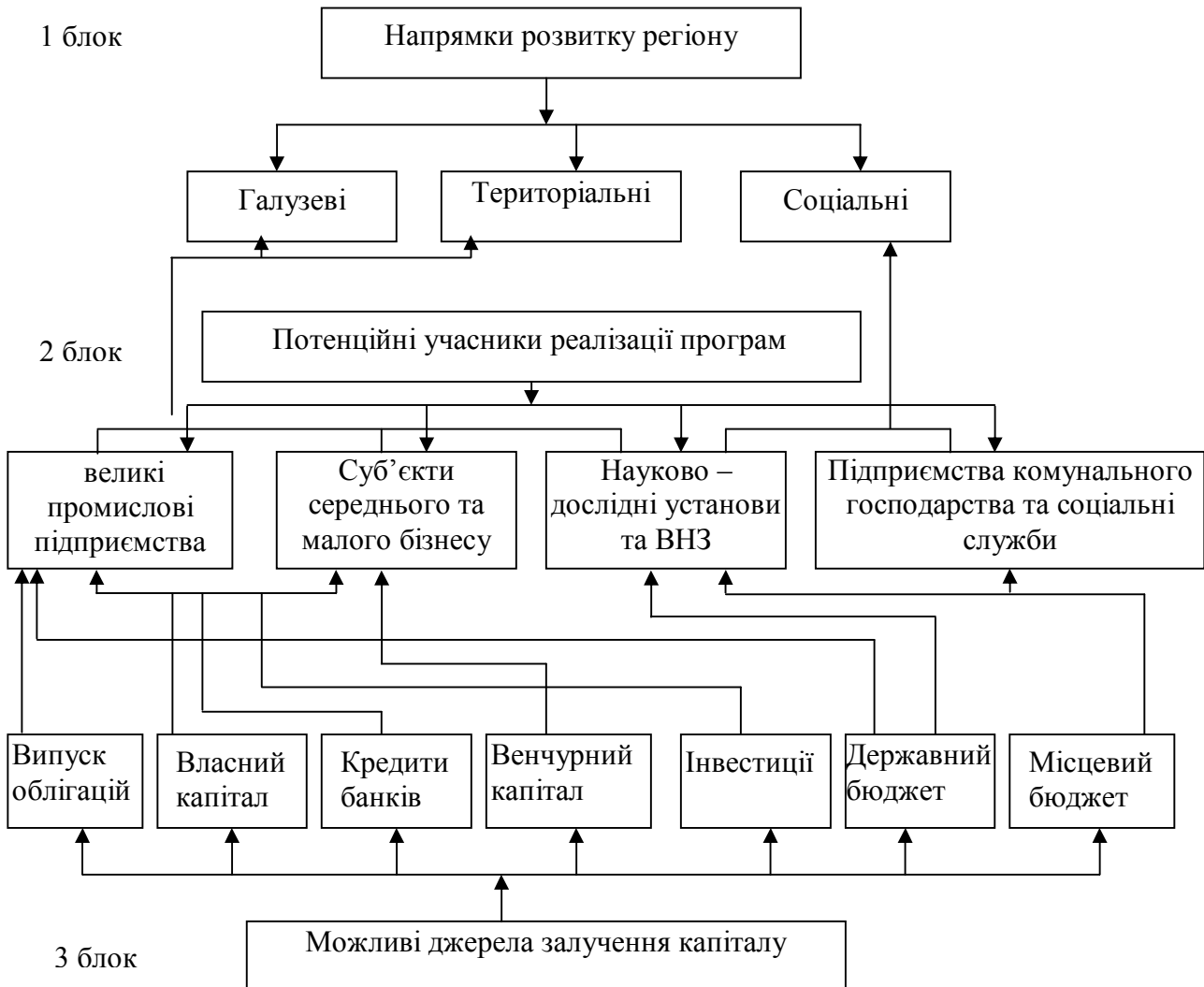

Рис. 1. Потенційні джерела фінансування пріоритетних напрямів розвитку регіону

На думку деяких економістів, основним джерелом залучення фінансових ресурсів для реалізації інвестиційних і інноваційних проектів суб'єктів ринку являються кредити банку [6, с. 54-67]. Не заперечуючи цю думку, хотілося б відмітити, що наявна ресурсна база вітчизняної банківської системи досить обмежена і не відповідає попиту ринку, крім того, вартість залучення ресурсів досить висока що, природно, тягне високі процентні ставки за кредитами.

Власний капітал, як джерело інноваційного розвитку, прийнятніший для великих підприємств, які через процеси акціонування і операції злиття останнім

часом істотно його збільшили. Проте доля таких підприємств в загальній чисельності суб'єктів ринку не значна і ефект збільшення капіталу носить одноразовий характер, а для реалізації успішних довгострокових проектів потрібні довгострокові капітальні вкладення.

Відносно фінансування програм розвитку регіонів за рахунок засобів місцевих бюджетів можна відмітити, що об'єми фінансування незначні і багато програм розраховані на залучення інвестиційних ресурсів вітчизняних і зарубіжних інвесторів.

У цій ситуації, на нашу думку, перспективним напрямом, який сприяло б поліпшенню фінансування розвитку регіонів, являється залучення довгострокових джерел на зовнішніх фінансових ринках. Дана пропозиція ґрунтується на наступних чинниках.

По-перше, істотно збільшилася привабливість вкладень в боргові зобов'язання емітентів ринків, що розвиваються, у тому числі і України. Підтвердженням цьому стало вдале розміщення Україною 10-річних єврооблігацій з прибутковістю 7,65%.

По-друге, значне зростання ВВП (майже на 32% за останні чотири роки) сприяло підвищенню інвестиційної привабливості України і її суб'єктів ринку. Українські позичальники стали бажанішими на зовнішньому ринку. Вітчизняні корпорації почали розміщувати свої цінні папери на європейському ринку.

З існуючих форм залучення капіталу вітчизняному бізнесу на цьому етапі більше імпонує боргова, а не пайова форма.

Великі компанії більш охоче беруть у позику, ніж передають контроль над своїм бізнесом (продають частину акцій). Основними перевагами єврооблігацій перед іншими формами боргового зовнішнього фінансування (кредити західних банків, у тому числі синдикувані, експортне фінансування) являються об'єм засобів, що притягаються, термін запозичення, а також те, що випуск облігацій, як правило, не вимагає застави.

У 2010 році у м. Вінниця передбачається поступове відновлення економічного зростання промисловості, посилення економічної активності підприємств.

Планується збільшити обсяг реалізації промислової продукції (робіт, послуг) до 3,4 млрд. грн.

Розпочнеться реалізація інвестиційних намірів підприємств щодо введення нових виробничих потужностей на ТОВ «Барлінек Інвест», триватиме реконструкція потужностей ТОВ «Сперко-Україна» та ВАТ «Вінницька кондитерська фабрика».

На 13 промислових підприємствах міста планується провести інноваційне оновлення продукції, на 11 – впровадити сучасні технології та ресурсозберігаючі процеси.

У 2009 році зовнішньоторговельні операції здійснювались з партнерами із 88 країн світу. За рік обсяги експорту продукції збільшились на 0,7% до 244,3

млн. дол. США, імпорту – зменшились на 31,9% до 192,8 млн. дол.

У 2009 році в економіку міста надійшло 3,8 млн. дол. США іноземних інвестицій. В розрахунку на душу населення 226,4 дол. США. У 2010 році прогнозується збільшення надходжень до 17,0 млн. дол. США. З початку процесу інвестування обсяг іноземних інвестицій складе 100 млн. дол. США. В розрахунку на душу населення 272,1 дол. США.

Шлях виходу українських емітентів на зовнішній ринок можна розділити на такі етапи: інформаційний, формування позитивної кредитної історії, вибір схеми запозичення, розміщення цінних паперів на зовнішньому ринку.

Випуск єврооблігацій- це можливість притягнути порівняно недорогі довгострокові джерела фінансування для стратегічного розвитку великих компаній банків, великих міст. Але для інноваційного розвитку середнього і малого бізнесу потенційним джерелом інвестування може виступати венчурний капітал. Для його залучення необхідно направити управлінські зусилля на рішення таких стратегічних завдань:

- інтеграція бізнесу і науково-дослідних організацій шляхом створення інноваційних підприємств;
- формування банку даних про інноваційний потенціал суб'єктів ринку з позиціонуванням інноваційних продуктів;
- організація спільних підприємств по реалізації інноваційних проектів на умовах змішаного фінансування;
- формування венчурних фондів із залученням вітчизняних і іноземних інвесторів;
- розвиток інноваційної інфраструктури ринку.

Рішення перерахованих завдань вимагає участі широкого кола зацікавлених осіб: представників бізнесу, науки, органів місцевого управління, податкових інспекцій, тому що, як показує досвід, навіть успішні інноваційні проекти виявляються під загрозою зриву із-за відсутності відповідної регіональної підтримки і податкового супроводу.

Висновки. Стратегія розвитку регіону є складною динамічною системою, ефективність якій залежить як від внутрішніх механізмів формування і реалізації стратегії, так і від фінансового забезпечення. Запропонований підхід в диференціації стратегічних пріоритетів з урахуванням їх впливу на формування інвестиційно-інноваційного потенціалу регіону може бути використаний в практиці фінансової обґрунтованості стратегічних програм розвитку. Намічені шляхи виходу українських позичальників на зовнішній ринок фінансових ресурсів вимагають подальшого теоретичного обґрунтування з обліком особливостей кожної з трьох груп емітентів, що визначає напрями наукових досліджень в цій області. Запропоновані заходи розраховані на довгострокову перспективу, їх здійснення буде можливим за умови політичної і економічної стабільності в Україні.

Література

1. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. - Донецьк: Лібра, 2002. - 472 с.
 2. Білоцерківець О., Дубровський В. Інвестування в Україні як процес відбору // Пріоритети. Вісник національної бізнес -програми. - 2002. - № 2. - С. 10-16.
 3. Бажал Ю. Л. Фінансове забезпечення інновацій // Фінанси України. - 2004. -№4. - С. 142-145.
 4. Бубенко П. Т. Регіональні аспекти інноваційного розвитку: Монографія. - Харків: НТУ "ХПІ", 2002.- 316 с.
 5. Мешко Н.П. Механізм управління інвестиційно - інноваційним потенціалом: макрорівень: Монографія. - Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. - 272 с.
 6. Школа І., Вдовіченко А. Умови залучення інвестиційних ресурсів в економіку регіонів України // Регіональна економіка. - 2002. - №2 - С. 54-67.
-

Summary

Long term sources of funding in foreign markets and their integration into the regional economy / Bondarenko V.M.

The role of long-term sources of funding in foreign markets, bringing them to the regional economy. These potential sources of funding priorities in the area.

Keywords: financing, the regional economy, investment and innovation processes, development strategy.